

Учешће Црногорца... Француску; шест франка за све друге земље. Адреса за све што се тиче листе: Journal officiel du Montenegro, Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle.

La Voix de Montenegro (Glasce Crnogorca) parait suivant les conditions ci-dessous. On s'abonne au bureau du Journal officiel du Montenegro, à Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle (France). Prix de l'abonnement pour six mois: pour la France: 3 fr. — pour l'Étranger: 6 fr.

Неји код Париза, 15. маја 1919.

Neuilly-sur-Seine le 28 Mai 1919.

СЛУЖБЕНИ ДИО

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На предлог нашега Министра Војног, а на основу члана 125. Закона о устројству војске,

производимо у чин пјешадијског командира, досадање пјешадијске капетана стојеће војске: Вукана Вукмановића, Сава Челебића, Бура Кану, Јована Вујовића, Пера Вуковића, Мата Тодоровића, Марка З. Поновића и Стева Вучићића, са старјешинством од 21. децембра 1918. (3. јануара 1919.), Живка С. Бошковића, са старјешинством од 7. (20.) маја 1919.

У чин пјешадијског капетана стојеће војске, досадање поручике: Риста Хајдуковића, Илију Бећира, Мила Лековића, Ника Кашићелана, Радована Савовића, Душана Вуковића, Јанка Пенкићана, Јока Табановића, Тодора Борозана, Андрију Драгутиновића, Петка Вуковића и Луку Јовановића, са старјешинством од 21. децембра 1918. (3. јануара 1919.).

У чин пјешадијског поручика стојеће војске, досадање потпоручика Бура С. Гојића, са старјешинством од 1. (14.) октобра 1918., и досадање потпоручике народне војске Милана Николића, Марка Турчиновића и Богдана Вучићића, шефа цетинске полиције, са досадањим правима, а са старјешинством од 1. (14.) децембра 1915.; Сава Хајдуковића, Вида Платменца, Борјицу Мартиновића, Јована Николића, Мила Јововића, Мила Вукосавовића, Мирна Волковића и Новицу Мировића, са старјешинством од 21. децембра 1918. (3. јануара 1919.).

У чин пјешадијског потпоручика, досадање воднике: Ђока Вуковића и Петка Абрамовића, са старјешинством од 15. (28.) јануара 1917. Стевана Роговића, Илију Вукмановића, Петра Вулековића, Сава Мартиновића, Сава Кану, Јована Вучковића, Мила Зубера, Јована Дрецуна, Бура Лишова, Ваца Оташевића, Ника Ломпара, Марка Ватријевића, Сава Турчиновића, Станка Филиповића, Душана Липовића, Пера Борозана, Илију Кану, Ђока Вујовића, Стева Петрановића, Лазара Мрваљевића, Луку Шћепановића, Зарију Пивојића, Јована Вуковића, Богдана Филиповића, Бура Гвозденовића, Блажа Баговића, Мана Николића, Лазар Лекића, Крста Николића, Сава Вулековића, Марка Вујовића, Бура Лековића, Спасоја Вујовића, Сава Вујовића, Луку Вујовића, Митра Платменца, Ива Вулековића, Марка Косовића, Ника Лековића, Ива Вулековића, Велицу Живановића, Душана Каписоде, Петра Николића, Тома Јоветића, Воша Чејовића, Мила Лековића, Мила Чичаревића, Мила Челебића, Рада Каписоде, Илију Радоновића, Јована Чичаревића, Радојицу Перовића, Крстуна Кусовца, Риста Милановића, Михаила Секулића, Ваца Барадагића, Вукана Будинића, Михаила Бољановића, Огину Васиљевића, Коста Вучуровића, Пера Вучуровића, Ваца Прелевића, Лабуда Балтића, Ваца Лековића, Рада Милојовића, Петка Станишића, Митра Никовића, Андрију Бабића, Милосава Савовића, Мила Петровића, Гаја Бокића, Стевана Тмушића, Вука Анђелића, Милету Влаховића, Баја Вукотића, Милана Ралевића, Мата Влаховића, Милорада Петрића, Илију Рмушовића, Ника Поповића, Вида Југића, Јована Тулафића, Вука Секу-

ловића, Вукадина Вуксановића, Ваца Бећира, Вида Вуксановића, Димитрију Павловића, Воша Поповића, Сава М. Мартиновића, Јова Д. Поповића, Стева Мартиновића, Шуљу Вукмановића, Лазара Вукмановића, Митра Андрића, Сава Бураана, Николу Перишића, Влада Н. Мартиновића, Павла Мишића, Петра В. Поповића, Паста Чејовића, Сава Шофа, Марка Поповића, Баја Радмиловића и Јока Вожовића, са старјешинством од 21. децембра 1918. (3. јануара 1919.); Јока Н. Поповића, Ива П. Прибиловића, Луку В. Бакоповића, Ваца С. Анђушића, Милосава Влаховића, Вида Цвијетића, Стева Вујовића, Шира Роговића, Перину Влаховића и Воша Јововића, са старјешинством од 7. (20.) маја 1919.

у артиљерији

досадање капетане стојеће војске, у чин командира: Благоју Мартиновића, Блажа Марићевића и Мила Петрановића, са старјешинством од 21. децембра 1918. (3. јануара 1919.) и Митра М. Поповића, са старјешинством од 7. (20.) маја 1919.

У чин капетана, досадање поручика, Филипа Живановића.

У чин поручика, досадање потпоручике: Бурана Поповића и Ника Живановића, са старјешинством од 21. децембра 1918. (3. јануара 1919.).

Међусобни ранг произведених официра има се сматрати према ранијем рангу који су заузимали.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Неји код Париза, 7. (20.) маја 1919.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни

Бригадир М. М. Вучићић с. р.

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На предлог нашега Министра Војног,

постављамо за војно-грађанског чиновника IV класе Милона Ђ. Радновића, са старјешинством од 23. децембра 1915. (5. јануара 1919.).

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Неји код Париза, 17. (30.) априла 1919.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни

Бригадир М. М. Вучићић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

Његово Величанство Краљ отпутовао је 12. (25.) маја, на кратко вријеме, из Париза у Белову да походи своје узвишене шћери, Кијагиње Стану и Милуцу, и своје зетове, руске Велике Кијажеве Николу Николајевића и Петра Николајевића, и породице им.

Њ. Екселенција Господин Ентасно Несоа, Председник Републике Бразилије, са својом Госпођом, походили су, у суботу 11. (24.) маја, Њ. Величанство Краља и Краљевску Породицу. Сјутра дан Њихова Величанства Краљ и Краљица вратили су посјету Његовој Екселенцији Господињу Председнику Републике и Његовој Госпођи.

Председник Кр. Владе, Министар Спољних Послова, г. Ј. С. Пламенић, са Министром Правде, г. д-ром П. Шофом, походио је Њ. Екселенцију г. Сазонова, Министра Спољних Послова Русије.

ШТО НАМ СПРЕМА ЗВАНИЧНА СРБИЈА!

Штампарски разлози не допуштају да сад одмах штампам брошуру у којој су подробице изложене пошљедице, које очекују Црну Гору од «уједињења», какво јој га је спремила званична Србија.

У једном чланку немогуће је и побројати све те страховите пошљедице, а вама ли изложити их у детаљима. Чак не можемо говорити ни о једној категорији тих пошљедица, о економским пошљедицама, таквог «јединства». Ограничићемо се да поведемо рјеч само о једној од тих економских пошљедица, али и та једна једина очигледно нам показује што нам спрема званична Србија и оно неколико измеђара црногорских и иниција у ценој сузјуби.

Кад би читали Јанка Спасојевића, Андрију Јагошева Радовића и друге иниције Пашићеве, какве ће економске пошљедице бити за Црну Гору од оваквог «јединства» по ком се Црна Гора претвара у неколика округа србијанска, они би вам одговорили: «Црна Гора биће објављена земља». Андрија Јагошев у заносу би чак и додао: у Црној Гори почеће све буљаве да рађу грољке под сретњом владавином Њ. В. Краља Петра «јединог изабраног краља у Европи», који «ице тријаво краљ, него председник републике».)

Са њихова гледишта, пошљедице оваког јединства биће збиља од големе користи: Андрија ће добити положај «амбасадора»; Јанко на нешто слично пуца, јер је у пошљедице вријеме прилично научно и читати и писати латиницу; у осталом, ако не добије то, признаје му се положај који је имао у Црној Гори и који му је доносио 4000 пернера, а у будуће у Србији имаће 12.000 динара.*) Исте такве користи постиже и бригадир, који постаје генерал Петра I.; од 4000 екаче на 15.000 дин. Друге пак младе Црногорце, само ако «зборе» француски, послао је Пашић, као разне «делегате» и «депутате» по Паризу и којекуда, те живе као «центалени» (а не избијају из «Олимпије» и «Фили-берјера»).

Са тренутног гледишта ових људи, пошљедице оваког «јединства» збиља су ваљредно добре. Но, колико су год ови измеђари Пашић-Корафорђевића понаврани, толико исто су и идиоти. Ни година дана неће проћи, а у Београду ће обично бивати оваквих сцена: «Еј, бре, Црногорче, ти не можеш да добијеш пензију на 15.000 дин., као српски генерал, него на 4.000 дин. као црногорски бригадир, јер неси улагао у удовички фонд ни паре, а ни у пензион фонд колико је довољно; чак не можеш да добијеш ни ову пензију на 4.000 динара док ти га Скупштина не реши».

У осталом, оставимо ове измеђаре и иниције и пошљедице, које ће их снаћи. У колико буду горе, у толико ће правда бити већа задовољена. — А сад да видимо ову једну јединицу између небројно других страховитих економских пошљедица које ће снаћи народ.

Црна Гора је, сразмјерно најмање оптерећена дугом од свих европских држава. У детаљима, њени дугови стоје овако:

*) Црна Гора је у једном свом интервјуу у ширеко и ове знамените ријечи, које горе цитирамо. Јагошевић ни сада ове знамените ријечи «сузјубе и у свакој прилици употребљава. Црна Гора је овај интервју дао прошле године једном американском листу. Балва, што рекли Србину, «стар чикала наметана» — американском листу, американског реклама! — Од ослобођења Србије плаће су чиновницима узвостручени због скупоће у земљи и ради корупције (чита).

- 1. Сви стари дугови државни, рачунајући ту и дуг монополи дувана са исплаћеним акутегијама за вријеме овог рата... 15,000,000
2. Три године новца плате државним службеницима... 16,000,000
3. Исплаћене инвалидске помоћи од 1914. 4,000,000
4. Реваншија учинена у току рата код народа 12,000,000
5. Државна каса црногорска, за вријеме овог рата, испунила је у саобраћај 15 милиона пернера у облицима, што за државу претставља дуг од исплаћеног милиона. Полага да је ових пернера исплаћено сасвим на саобраћаја, јер их је неким Аустрија повила. Код народа се сакупили назвали неким страни новци и то у главног аустријске круне. Ради уређења пошљедних питања, т. ј. ради исплаћена аустријског новца на саобраћаја исплате пернера, биће потребно црногорској државној каси, прибавити... 25,000,000
6. У току овог рата добила је била Црна Гора 10 милиона кредита за потребе војне. С овим кредитом рачуна се и упријемство га плаћао испунило и подарио А. Ј. Радошић, који још ником није познато узела за оно те се не зна коликоје утрошено од овог кредита. Ипак, претпоставићемо, да је утрошен цео, те да Црна Гора дугује 10,000,000

Укупан дуг државе црногорске износи дакле 81 милион франака *)

Претпоставимо да данашња Црна Гора не броји више него 400.000 становника (с обзиром на велики број смртних случајева у току овог рата) то на сваку душу црногорску не пада државног дуга више од 225 франака. У овом погледу Црна Гора је најсренија држава у Европи, јер друге државе задужене су толико, да на сваког појединог становника тих земаља долази, просјечно, преко 6000 франака дуга.

Дуг Црне Горе већим дијелом је дуг проузрокован овим ратом. Црна Гора, исто онако као Белгија, Србија и т. д., добиће ратну одштету за штете проузроковане од непријатеља држави и појединцима. Накнада штете учињене ратом Црној Гори биће несумњиво много већа, него што износи њен државни дуг, с обзиром на огромне штете учињене држави и појединцима од стране непријатеља.

Од ратне одштете Црна Гора ће лако исплатити цео свој државни дуг. Она ће, према томе, бити једна земља у Европи, која неће имати ни једну шару дуга. Њени становници у овом погледу чиниће изузетак, и неће морати плаћати огромне дације и порезе за отплату државних дугова.

Тачно овако стоји ствар Црне Горе у погледу државног дуга

Да видимо сад, што чека Црногорце, ако се «уједине» на овај понижавајући и срамни начин каква гм је спремила званична Србија?

Бивша Аустро-Угарска монархија имала је преко 140 милијарди дуга. Овај дуг неко мора платити. Тај неко јесу народи и државе, који су наслиједили покојну Аустро-Угарску монархију. Као у обичном напљедству, онај који напљедује дужан је примити поред активне и пасивне онога кога напљедује. Један дио овог аустро-угарског дуга мора пасти на југословене. Тај дио може најмање бити једну седмину од укупног дуга Аустро-Угарске или, у најмању руку, преко двадесет милијарди.

Угуран безглаво и на овако сраман и кукавички начин у југословенску заједницу, црногорски сељак приморан је, да прима без резерве на себе све обавезе Србије и осталих југословенских земаља. На црногорског сељака, који, као што смо видјели, није оптерећен ни једном паром државног дуга, наваљује се дакле један огроман дуг. Међутим они, који су се по-

*) Делегација Србије у свом шифраном опису Конференцији Мир за одштете проузроковане ратом, оптерећена је Црна Гору дугом од 14 милиона франака, које је Црна Гора тобог задужила код «Србије и Савезника у току овог рата (ташанци)». Не знају да су ове знамените ријечи «сузјубе и у свакој прилици употребљава. Црна Гора је овај интервју дао прошле године једном американском листу. Балва, што рекли Србину, «стар чикала наметана» — американском листу, американског реклама! — Од ослобођења Србије плаће су чиновницима узвостручени због скупоће у земљи и ради корупције (чита).

старали, да му овим начином пароваре тај огромни дуг и да га учине удioniцом у дугу Србије и осталих југословенских земаља, нијесу се побринули, да он (црногорски сељак) нестане удioniцом у плодним њивама бачким, у виноградима сријемским, у шумама хрватским, у бродовима далматинским, у свињским оборима шумадијским и т. д. Али, ови интелектуалци са добром и чашћу народа побринули су се за своје плате и половаје!

Званична Србија поступила је и овдје према Црној Гори по оној народној:

Кад је било мекан дијелити:
« Ђе си, брате, Краљевићу Марко? »
А када је вишар дијелити:
« Ајд отацел, познана делија! »

Ево, колики дуг наваљује на себе Црна Гора овим начином:

Рекли смо, на Југословене пада од дуга аустро-угарског двадесет милијарди. Србија је учинила у овом рату преко двије и по милијарде дуга; осим тога Србија дугује преко 900 милиона франака од прије рата.

Претпоставимо да ће Србија отплатити бар један дио од дуга што је учинила у рату, са ратном одштетом, коју ће добити. То би на будућу државу Југословена остало још дуга двадесет милијарди, као највеће дело од Аустро-Угарске и један огроман дуг Србије, који ће остати. Но да рачунамо у округлим цифрама, т. ј. одбацимо ратни дуг Србије и оних 900 милиона њеног предратног дуга, остаје нам чист дуг од двадесет милијарди.

Југославија у најбољем случају (са Црном Гором и Србијом) може имати једанаест милиона становника. Према томе на сваку душу југословенску пада дуга 1818 франака. Разумије се, да би са околином сумом била заинтересована свака душа црногорска. На Црну Гору, која има 400.000 становника, пао би дуг од 725 милиона франака, а на сваког Црногорца, макар то било и «дијете у колијевци», пао би 1818 франака државног дуга.

Породица црногорска од шест чланова, која, кад не би било оваквог «уједињења» не би плаћала ни пару државног дуга, имаће да исплати 10.908 државног дуга. Што значи ово за наш сиромашни народ? Само то довољно би било, да потпуно уништи и опустуши Црну Гору, што и хоће званична Србија. То она с планом спрема. Она мрзи, а у исто вријеме она се боји Црне Горе и Црногораца. Она зна добро оцијенити оне моралне, и физичке снаге, које посједује Црногорац, и које га по природи издижу над осталим српским племенима, нарочито оним што као старосједиоци насељавају Србију. Она зна, да том племену кад буде у миру развило морално - интелектуалне снаге, предстоји убрзо вођство на културно-економском и политичком пољу у нашем народу, као што су био случај у Средњем Вијеку са Зетом. Због тога званична Србија чини све, те да се на ње не могне никад ништа у будуће развити и подићи. Због ових разлога Никола Пашић и тражи на Конференцији Мира, да Скадар остане Арбанији. То он тражи и поред тога, што су Црној Гори Лондонским уговором од 1915. Енглеска, Француска, Италија и Русија признале право на Скадар и на земљиште до Дрина. Пашић то чини с тога, што жели Црну Гору, ма она постала и провинцијом Србије, оставити без једног економско-културног центра оног кога би се култура Црногорци. Немајући јаког центра, као што је Скадар, Црногорци би се морали послагати. Црна Гора би онушта, а њени јуначки синови за своју скоро шествјековну мученичку борбу добили би награду, да буду вандуре и да чувају свињске оборе по Шумадији. Ето то је жеља, то је циљ званичне Србије. Тјем би се испунио један стари план србијанске цинцарије према Црној Гори, а који смо, не једином, него хладу нута чули у Србији и

који гласи: « Еј, бре, кад су се сретали, ње да узамемо сви Црногорци за вандуре! »

План опустошена и расељена Црне Горе већ се спроводи. Србија већ куши вандуре по Црној Гори, користећи се глађу и невољом, и одводи их у Србију. « Интелигенција » црногорска, т. ј. она која је Пашићу продала Црну Гору, прва шледеће овом мигу из Биограда, напуштајући Црну Гору. Тако један адвокат, који је, као агент Пашића, све вријеме овог рата, првмао преко А. Радовића, као интерниран у Карлштајну, мјесечно 800 круна, добио је мјесто начелника једног министарства у Биограду, други један агент званичне Србије, лекар с Цетина, који је такође првмао од Пашића до сад 800 круна мјесечно, добио је мјесто за лекара у богатој банатској вароши и т. д. и т. д. « Главно је да Црне Горе нестане », рекао је, прије двије године, пишић и издајник Радовић. Сад је главно, да буде расељена и да тако опусту, да у овим сурим и свetim кризевима не остане ни кукавица, која би бар гукала над судбином Црне Горе, а камо ли некога ко би с кољена на кољено преносно славу њену и муње њене, борбе њене и жртве њене.

То је ето политика данашње званичне Србије и њених плаћених агената према Црној Гори.

Кад не би ово било тачно будућност Црне Горе била би осигурана оног часа кад је « изгласана » она стидња, она кукавичка одлука тобошње « Велике Народне Скупштине Српског Народа у Црној Гори ».

Као што браћа имају својих заједничких интереса, а поред ових и посебних, тако и Црна Гора у односу са Србијом, са Босном, Хрватском и Далмацијом има својих посебних интереса. Она има чак и таквих интереса, који се косе са интересима Србије, Далмације и т. д. Све је ово природно. Али чим има посебних интереса међу југословенским земаљама то се свака од њих мора старати и стара се да их брани свим силама. Једино неколико купљених изрода, неколико пишића и издајника црногорских, који су продали Црну Гору, изјављују без стиде и срама:

« Црна Гора нема својих посебних интереса, она се одриче своје слободе и својих права; она и Црногорци имају једину жељу, да се покоравају Србијанцима ». Да, они ово овако говоре, пишић и раде, јер то хоће званична Србија и за то их она плаћа. Иначе они би, да им је и најмање стало до интереса црногорског народа, говорили, специјално за случај о ком је ријеч, овако:

« Ствар је Црне Горе, и ништа није, хоће ли она ступити у заједницу југословенску, и, ако хоће, кад ће ступити и под којим условима. Међу њима она не може примити на себе дугове ни Србије ни осталих југословенских земаља. Црна Гора је релативно више жртвовала за општу националну ствар, него ма која друга југословенска земља. Већ је скоро шест стотина година, како Црногорац није ништа друго радио него с пушком у руци брани националну ствар. Ради те идеје он је претрпјо велике жртве и у сиромаштву и слободи у својим кризевима, него у ропству, у плодним долинама. Све енергију Црногорац је досад трошио на одбрану националне ствари, остављајући на страну економско-културни развој земље. Национално питање је срећно ријешено, и тиме и један дугачки, али славни период у историји Црне Горе. Настави се могао да Црногорац своју енергију у главном употребљује на економско-културном подизању земље, те да јој и на том пољу убрзо обезбиди међу југословенским земаљама мјесто које јој с правом и по историји припада. Ако Црна Гора мора сносити дуг Србије и осталих југословенских земаља, онда она, вјерујте, а негда једина слободна, пада у ропство економско-

јитско за браћу скорослобођену. То ропство, економско, не само што ће спријечити будући економско-културни развој земље, него ће уништити и то, што је најважније. Црна Гора није политички упротаивена. Ми не тражимо ни од Србијанца, ни Арбанца, ни Говорника на овом пољу, политички, изјављујући начело: дај, да ти дам. Али ако не тражимо да нас не могу, у праву смо да тражимо да нас не интересују ни једном народом, а камо ли са 725 милиона франака. Ако је потребно насилно дајте на сиромашни народ црногорски, то неће се учини у његову корист. Са 150—200 милиона франака зајма (али не 727 милиона) Црна се Гора може политички препородити, и постати једна од најнапреднијих земаља југословенских ».

Да, ви кукавице, питкови, лупежи, разбојници, плаћеници, пишићи и издајници, ви који за паре и половаје погушасте на овако подал, заиковачки и издајнички начин да « присаједините » Црну Гору Србији, да ви ништа осјећате за наш мученички народ и за његову будућност ви би овако рекли Пашићу и коми, а на « јединство » никад не би пристали док Црна Гора и њен народ не би били заштићени од ове и од небројано других страховитих и нирним незаслужених поплаваца, које би га снашле од оваквог нашег срамног и издајничког « уједињења ».

Париз, 18. маја, 1919.

Вук Мандушић

ШТЕТА

КОЈУ СУ СВОЈОЈ ОТАЏИНИ НАНИЈЕЛИ ЦРНОГОРСКИ ИЗРОДИ

Одмах, чим је послје побједи Савезнице, склоњено примирје, Црна Гора је од стране Сједињених Америчких Држава имала добити знатну суму зајма који бјеше намијењен успостави државе. Влада Краљевине Црне Гореса владом Сједињених Држава била је повела о том преговоре који су већ били на путу остварења. Црногорска влада бјеше позвана на сарадњу са Савезницима, у питању економско-финансијском.

У Лондону бјеше образован нарочити одбор за исхрану народа у Црној Гори.

Тако исто, само још на широј основи, бјеше и у Сједињеним Америчким Државама образован одбор за исхрану нашег народа.

Напредставе Црногорске Владе, Велике Силе бјеху званично обавијестили да ће оне обезбидити помоћ и исхрану народа у Црној Гори.

У Сједињеним Америчким Државама радило се, под најповољнијим изгледима, о том да се нају добротворна друштва и племенити људи који би велик број црногорске дјене од 10 до 14 година примили да их о свом трошку потпуно изнормују.

У енглеској Америци се такође изводила организација за помоћ друштву Црногорског Црвеног Крста. Помоћ је имала бити у пољску, храну, одијелу и у лакој стоци. За брз и поуздан превоз свега тога што су Влада и црногорски држављани најчешће унијети у Црну Гору, плаћена су била и превозна средства. Нарочито за наше трговце били су удешени веома повољни кредитни услови.

Није вријеме овдје рећати све што је у том праву било предузето, али ћемо рећи само толико да је — благодарношћу наклоности и интересовању представника Велике Британије, Француске, Америке, Италије и Русије, који увиђаху колико је мучеништво црногорског народа — влада Црне Горе тада била у срећнијој прилици по њада до тада, да обезбиди, сјајно обезбиди економску будућност нашег народа.

Све ово имало се је остварити оног дана кад су Краљ и Влада тражили да се, са избјеглим Црногорцима, врате у домовину. На меморандума, поднесеног Конферен-

цији Мира у Паризу, види се зашто је наш повратак у Црну Гору одложен... Званична Србија бјеше се у тај мах ставила на посао. Њена дипломатија бјеше знала да су све савезничке државе припреме у стању повратити нормалан живот и благостање, те одмах знамјерно бјеше предузела да све то осујети.

Ето, зашто су трупе србијанске улећеле у Црну Гору да побегну « горе непријатеља » којима Црногорци бјеху већ изагнали из своје земље! Ето зашто је на брзу руку требало на ратним давама прекривати изборе, Радовиће и Спасојевиће, да они дочекају србијанске трупе, да обману народ и фалсификују његову вољу. Ето, зашто је требала цијела сценарија подготвена, чији су финаланти пошљени на себе страшни гријех према Црној Гори и њеном праву. Ето зашто и дан-данашњи траје блокада око Црне Горе: да народ не би ништа сазнао о том како србијанска дипломатија, помоћу својих најамника, погушала да продаје и прошлост и будућност Црне Горе. Тој дипломатији србијанској све је добро дошло, само да од Црне Горе створи пашаљу: Карађорђевића. Али о те криши, замат зубе криши! Док буде и потоњег Црногорац, борит ćemo се с њима, а част и право нашег народа мора побједити.

Поводом горњег чланка, са задовољством саопштавамо податке из службеног листа Америчког Црвеног Крста у Европи, Red Cross Bulletin, о племенитом раду те добротворне установе у Црној Гори. Овај дан ослобођена Црне Горе па до данас, Амерички Црвени Крст благонаклоно се је заузимао да ублажи биједу у коју је наш народ бацно рат и трогодишња аустриска окупација. Централна управа Америчког Црвеног Крста изаслала је из Париза г. мајора Едвин Г. Декетера као директора нарочитог одјељења за помоћ народу у Црној Гори. Мајор Декстер враћа се, пошто је попунио му дужност у Црној Гори обавно. Подјела хране и одјела наставиће се и даље, а лекарска опрема предаће се домаћим одборима. Коллика је важна ове благотворне америчке установе према нашој Отаџбини, види се већ из саме цифре — 1.500.000 франака — који су расходовани у Црној Гори. У бољим данима, народ ће се с вјешном благодарношћу и признанјем сјећати свега овог, што му је Амерички Црвени Крст учинио у најтежим данима његовим!

Пишјентај мајора Декетера гласи овако:

Осим хране и одијела којим је потпомогнуто цивилно становништво, главна мисија овог одјељења састојала се у отварању болница и амбуланца, у којима су се Црногорке употребљивале као болничарке, а затим у уређењу мјесних одбора који су сами, по одласку одјељена, наставили лијечничку акцију.

Главни штаб Црвеног Крста био је у Подгорици, а његове филијале на Цетину, Никшићу, Колашину, Грахову и Данилов-граду; те филијале су дијелиле народу храну и одијело. Одбори домаћих људи (по двије жене, један свештеник и по два трговца) препоручавашу којим породицама треба помоћ, и одређивашу којима треба донијети помоћ у храни, којима одијелити, а којима небезбедно, и у којој количини. Брашно, мајјето, фарола, сланина, маст, шећер и кава редовно су, издаване; тако исто и одијело.

Кухиње за супу издавале су 1/2 литре супе и уз то хљеба свакој особи дневно, што је знатно ублажило бједу народа. Супа је доношена у коцкама одговарајућег стању, и тако се није морала узимати домаћа храна за фабрикацију исте.

Мада је изада у храни и одјелу била свугдје очигледна, ипак је личничка помоћ била још потребнија. Здраствено рјавеприлика чине јединку веома расирострањеном болешћу. У Подгорици је отворена болница са 50 постела, у којој је лијечено просечно до 70 људи. Обучавање Црногорци за болничарке одмах је почело и показало је одличне успјехе. Рекорд је постигнут мјесец маја: 1016 посјета. Друге болнице су отвориле на Цетину и у Никшићу, и амбуланца на Данилову Граду и у Колашину. Такође су, у вели са торњим, отворене и зубне клинике. Рекорд у оправци зуба био је: 77 оправки за један дан.